

молодь з інвалідністю є непотрібною для суспільства. Практика показує, що молодь з інвалідністю є не менш талановитою. Нестача одних фізичних якостей, неодмінно веде за собою підвищений розвиток інших, які можна успішно використовувати на користь людини і громади. Тому держава і суспільство повинні сьогодні створити комфортні соціальні умови та зробити наше суспільство інтегрованим для всіх категорій населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціологія: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [А. Ю. Брегеда, А. П. Бовтрук, Г. В. Дворецька та ін.]. К. : КНЕУ, 1999. 124с.

2. Бацман О. С. Технології інклюзивного навчання у закладах вищої освіти. *Становлення особистості в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний та медичний аспекти*. Мат.всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 18 червня 2020 р.). За заг. ред. Пахомової Н. Г., Сайко Н. О. ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава, ТОВ «АСМІ». 2020. С. 18-22.

3. Бацман О. С. «Пільговики» у вищому навчальному закладі: постановка проблеми. *Вісник Львівського університету: серія соціологічна*. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів. 2010. Вип. 4. С. 267-273.

УДК 378.147:005.591.6

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЩОДО ФОРМУВАННЯ У МОЛОДІ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ

Безручко Тетяна,

студентка, Полтавський

національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка

науковий керівник доц. Котломанітова Г.О.

У статті розглядається актуальна проблема соціальної роботи і соціальної педагогіки – діяльність соціального педагога щодо формування у молоді професійних ціннісних орієнтацій. Доведено, що формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій в учнівської молоді є складним і багатограним процесом. Він має бути цілісним і безперервним. Професійні ціннісні орієнтації є однією із найголовніших умов удалого становлення і самореалізації учнівської молоді.

Ключові слова: формування, діяльність, соціальний педагог, учнівська молодь, професійні ціннісні орієнтації.

The article examines the actual problem of social work and social pedagogy - the activity of a social pedagogue regarding the formation of professional value orientations in young people. It has been proven that the formation of professional value orientations by a social pedagogue in student youth is a complex and multifaceted process. It should be integral and continuous. Professional value orientations are one of the most important conditions for the successful formation and self-realization of student youth.

Key words: formation, activity, social pedagogue, student youth, professional value orientations.

Постановка проблеми. Важливими і необхідними передумовами успішності процесу формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій в учнівської молоді є забезпечення їхнього свідомого ставлення й відповідальності за результати творчої діяльності, сформованості в учнівської молоді соціально значущих ціннісних орієнтацій, здатності до адекватного вибору дій і самовизначення у різних життєвих ситуаціях.

Аналіз останніх публікацій показав, що у соціально-педагогічній науці проблема виховання ціннісних пріоритетів учнівської молоді розробляється у дослідженнях вітчизняних вчених – І. Бега, М. Богуславського, А. Бойко, Н. Бордовської, Л. Ваховського, О. Вишневського, В. Гриньової, О. Джуринського, О. Дубасенюк, І. Зязюна, Л. Крицької, Л. Лебедик [1–3], В. Лутая, В. Огнев'юка, Р. Скульського, Л. Степашко, В. Стрельнікова [4–6], О. Сухомлинської та ін. Дослідженням цінностей молоді займалися також представники гуманістичної філософсько-психологічної концепції, започаткованої А. Маслоу і К. Роджерсом.

Проблема цінностей для учнівської молоді майбутньої професії досліджена в публікаціях Т. Бутківської, М. Васильєвої, П. Ігнатенка, В. Лозової, О. Матяш, О. Скоробагатської, В. Струманського та інших учених. Особлива увага дослідниками приділена професійній підготовці з урахуванням умов актуалізації суб'єктної позиції учнівської молоді, їхній ціннісній орієнтації, розгляду теоретичних аспектів означеної проблеми професійного становлення молоді особистості, визначенню цілей, завдань, змісту освіти.

Мета статті: на основі аналізу освітньої ситуації виявити і науково сформулювати рекомендації щодо удосконалення процесу формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій в учнівської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безперечно, сучасна освіта має виховати грамотну та компетентну молодь, здатну реалізувати у дорослому житті свій потенціал у професійній діяльності. Її цільове спрямування – формування молоді людини, справжнього професіонала у свої справі, який конкуруватиме на ринку праці, адаптуватиметься до постійних змін у світі завдяки сформованим у нього професійним ціннісним орієнтаціям.

Соціальному педагогу важливо пам'ятати, що навчання в школі є оптимальним для розвитку професійних ціннісних орієнтацій в учнівської молоді. А отже, надзвичайно важливо саме зараз допомагати представникам учнівської молоді у становленні їхніх професійних ціннісних орієнтацій.

Аналіз наявної ситуації дав змогу передбачити, що формуванню соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій учнівської молоді можуть сприяти: а) відповідні знання про цінності, ціннісні орієнтації, професійні ціннісні орієнтації [4, с. 76–84]; б) загальні знання з педагогіки, психології, соціології, філософії; в) планування змісту професійної діяльності учнівської молоді з опорою на її ціннісний орієнтир; г) тісний зв'язок теоретичного навчання професії і практичного закріплення матеріалу; д) професійна практика; е) наявність у молоді можливостей для саморозкриття, самоствердження, самореалізації [2, с. 59–60]; є) грамотний підбір технологій навчання [6, с. 18–19], застосування принципів навчання в закладі загальної середньої освіти; ж) розвиток уміння рефлексувати в учнівської молоді;

з) перегляд фільмів, читання книжок, написання творів-есе з професійної тематики; к) проведення тестування з метою пізнання учнівською молоддю самих себе; л) проведення психолого-педагогічних тренінгів для формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій в учнівській молоді.

Для професійного становлення учнівської молоді, необхідно допомогти молоді у цей непростий час пізнати себе [3, с. 105–108], прийняти себе з усіма своїми чеснотами і недоліками, полюбити себе й навколишній світ. Кожен представник учнівської молоді має стати цілісною і гармонійною особистістю, яка вмітиме долати труднощі на своєму шляху, матиме на меті не отримання фінансової винагороди за свою працю, а бути людиною і особистістю, успішною для суспільства й для себе [1, с. 198–199; 5, с. 34–38].

Метою формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій в учнівській молоді має бути сприяння його становленню як суб'єкта формування власної ціннісно-сміслової сфери [4, с. 76–84]. Досягненню означеної мети сприяє створення таких соціально-педагогічних умов: а) усвідомлення учнівською молоддю власної системи професійних ціннісних орієнтацій, яка є близькою до моделі фахівця-гуманіста; б) посилення спрямованості на гуманістичні цінності; в) мотивації особистісного і професійного самовизначення; г) розвитку активної професійної позиції; д) збагачення суб'єктного ціннісного досвіду; е) комплексна теоретична і практична підготовка молоді за на засадах професійно орієнтованого навчання.

Розвиток професійних ціннісних орієнтацій в учнівській молоді є поетапним, враховуючи ієрархію цінностей професійної підготовки (за В. Семиченко): перший етап – формування соціальним педагогом пріоритетних смисложиттєвих цінностей учня – рівень загального; другий етап – формування орієнтацій молоді на базові професійні цінності, допомога їм в усвідомленні сутності цих цінностей – рівень особливого; третій етап – становлення індивідуальної системи професійних цінностей молоді – рівень одиничного.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, розвиток рефлексивної позиції учнівської молоді забезпечує суб'єктивацію сприйняття професійних цінностей через аналіз і оцінку їх молоддю особистістю. Профільні навчальні дисципліни закладають той фундамент професійних знань, який забезпечує професійне, духовне і культурне становлення особистості учня.

Професійні ціннісні орієнтації учнівської молоді цілеспрямовано формуються соціальним педагогом у процесі професійної підготовки.

Стратегія формування соціальним педагогом професійних цінностей в учнівської молоді є однією з основних у вітчизняній освіті, оскільки в структурі особистості учнівської молоді цінності є основою становлення професійно-педагогічних якостей особистості учня, розвитку соціальних, професійних і особистісних компетенцій, його гуманістичної культури. Ефективним засобом формування соціальним педагогом професійних ціннісних орієнтацій учнівської молоді є інформування про професійні цінності, нові явища в науці. Важливо з'ясувати у подальших дослідженнях, що дає змогу учнівській молоді зрозуміти необхідність певної галузі знань для реалізації власного «Я», розвинути на особистісному рівні її здатність до засвоєння цих цінностей, усвідомити відмінність ідеального й актуального змісту професійних цінностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лебедик Л. В. А. С. Макаренко про виховання лідерства в колективі. *Спадщина А. С. Макаренка і педагогічні пріоритети сучасності* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 12–14 берез. 2008 р.) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава : Астроя, 2008. 403 с. С. 198–199.
2. Лебедик Л. В. Дев'ять кроків становлення гармонійно розвиненої особистості. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості*. Зб. статей за матеріалами VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ-Краматорськ, 18-19 берез. 2020 р.); гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 55–63.
3. Лебедик Леся. Погляди Григорія Сковороди на виховання. *Григорій Сковорода і Паїсій Величковський: постаті на тлі епохи* : зб. наук. пр. за результатами Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 29 листоп. 2012 р.) [до 290-річчя з дня народження]. ред. кол. : Т. В. Оніпко, І. М. Петренко, В. В. Сарапін. Полтава : ПУЕТ, 2013. 196 с. С. 105–108.
4. Стрельніков В. Ю. Виховання духовних цінностей учнівської молоді як основи здоров'я особистості. *Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості* : збірник статей за матеріалами VI Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, 21–22 берез. 2019 р.) / гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2019. С. 76–84.
5. Стрельніков В. Ю. Технології «діадної взаємодії» та ситуаційного навчання студентів. *Педагогічні науки*. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Вип. 71. С. 34–38.
6. Стрельніков В. Ю. Технологія безпосереднього управління процесом виховання студента. *Сучасні аспекти виховання студентської молоді* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. Харків, 5–6 квіт. 2012 р. Харківська національна академія міського господарства. 2012. С. 18–19.

УДК 159.922.75:316.614

ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ УЯВИ ЯК УМОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Боровець Діана

аспірантка кафедри спеціальної
та інклюзивної освіти, Кам'янець-
Подільського національного університету
імені Івана Огієнка

У статті розкривається сутність поняття прогностичної функції уяви; проаналізовано її розвиток у дошкільному та молодшому шкільному віці. Прогностична або антиципуюча функція виступає вагомим умовою соціалізації особистості дитини. Вона є основою для формування внутрішнього плану дій як одного з основних новоутворень молодшого шкільного віку.

Ключові слова: уява, психічний процес, функція прогнозування, антиципація, внутрішній план дій.

The article reveals the concept of the prognostic function of imagination and its development in preschool and primary school age. The prognostic or anticipatory